

Polonya'nın Turizm Hareketliliğindeki Değişimler

Jan A. WENDT

Marek WIĘCKOWSKI

Tomasz WISKULSKI

Giriş

Polonya turizmindeki değişikliklerin incelenmesi çok geniş bir konudur. Turist trafiği, turizmin tanımlanmasına ilişkin metodolojik ve verilerin bulunmasıyla ilgili problemlere rağmen kendi başına büyük bir sorun oluşturmaktadır. Turist trafiğine dış ve iç turizm, giden ve gelen turizmi dâhildir ve bu turistik trafiğin büyüklüğündeki değişiklikler, gezi ve yol tariflerindeki değişiklikler kalış süresindeki, ulaşım türlerindeki, gezi düzenleme şekillerindeki veya bütün ekonomik alandaki değişiklikleri de kapsayabilir. Buna ek olarak, turist profilindeki değişiklikler ve motivasyondaki değişiklikler de söz konusu değişikliklere dâhildir. Bu açık nedenlerden dolayı, böylesine geniş kapsamlı bir kavram büyük bir çalışmanın bir bölümü için bile uygun değildir ve ayrı bir çalışmayı gerektirmektedir.

Bu nedenle, bu çalışmanın amacı yurtdışında seyahat eden Polonyalı turistlerin ana rotasındaki değişiklikleri ve Polonya'nın Avrupa Birliği'ne katılımından sonra Polonya'yı ziyaret eden yabancıların sayısındaki değişiklikleri analiz etmektir. 1990'lı yılların başında başlayan Doğu-Orta Avrupa'daki jeopolitik ve sosyo-ekonomik değişimler, insanların sosyal ve çalışma hayatlarındaki hareketliliğe radikal bir artış ve değişim getirdi. 1989'dan sonra Polonya'da meydana gelen siyasi, ekonomik ve sosyal geçişle birlikte, göç ve turizmi de içeren hareketlilik mekanizmaları ve kalıpları da değişti. Polonyalıların turizm hareketliliği uzun bir süredir büyük ölçüde farklılık göstermektedir. Hareketliliğin son zamanlardaki önemli artışı, Polonya toplumundaki en görünür sosyal ve ekonomik değişimlerden biridir (Więckowski 2008).

Günümüzde turizm Polonya ekonomisinin en hızlı büyüyen hizmet sektörlerinden biridir (Tablo 1). Seyahat eden turistlerin sayısı ve rotası öncelikle, ekonomik, turistlerin değerleri ve güvenliği gibi üç faktöre bağlıdır. 2005-2015 yılları arasında, bu faktörlerin her biri turistlerin kararlarını etkileyen değişiklikler geçirmiştir. Bu dönemde, 2008-2010 döneminde yaşanan küresel ekonomik kriz, değişen turizm destinasyonu ve Polonyalıların iki önemli turizm rotası olan Mısır ve Tunus'u etkileyen "Arap Baharı" üzerinde önemli bir etkisi olmuştur.

Yunanistan ve İspanya'daki ekonomik kriz, Polonya'nın Avrupa Birliği'ne girmesi, Bulgaristan, Romanya ve Hırvatistan'ın yeni AB üyelikleri Polonyalı turistlerin seyahat rotasını belirleyen dış faktörlere eklenmelidir. Ayrıca Avrupada başta Belçika, Fransa, Almanya ve İngiltere olmak üzere bu ülkelerdeki terör saldırılarının turistlerin bu ülkelere gitme ve oralarda kalma kararları üzerinde etkisi olmuştur.

Tablo 1: 2004-2015 döneminde Polonya'dan yurt dışına giden turist sayısı (milyon kişi)

2004 Yılı	2005 Yılı	2006 Yılı	2007 Yılı	2008 Yılı	2009 Yılı
6 300	6 200	7 300	6 900	7 600	6 300
2010 Yılı	2011 Yılı	2012 Yılı	2013 Yılı	2014 Yılı	2015 Yılı
7 100	6 300	10 000	12 950	10 243	10 906

Kaynak: (Ilieş, Wendt, 2015) ve GUS (Polonya Hükümeti İstatistik Ofisi) istatistikleri.

1989'dan sonra Polonya'dan yurtdışına yönelik turizmin gelişimi birkaç döneme ayrılabilir. Birincisi, Polonya'nın Avrupa Birliği'ne üye olmasından önceki dönemdir (1989-2004 dönemi). Bir sonraki dönemde 2005-2011 yıllarında turist trafiği 6,5-7,0 milyon turist seviyesinde sabitlendi. Ve sonuncu dönem de, 2012-2015 yılları arasında turist sayısının yılda ortalama olarak 10,0 ile 13,0 milyon arasında seyrettiği dönem.

1989 yılından sonraki post-sosyalist dönemde, Polonyalılar, yabancı turizmin çekiciliğini keşfettiler. Tabii ki bu turizm biçimi Polonya'da uzun süredir biliniyordu ancak siyasi sistemin değişmesi ve zenginliğin artması Polonya'da kitlesel turizmin gelişmesine yol açtı. Dönüşüm sistemi, yurt dışı gezilerle ilgili daha kolay kararlar alınmasını sağladı. 1990'dan itibaren pasaport sınırı kaldırıldı ve yurt dışı pasaportlar daha kolay ulaşılır oldu. L. Balcerowicz tarafından gerçekleştirilen ekonomik dönüşüm ve ekonomik reformlar, Polonya para biriminin satın alma gücünü güçlendirdi ve Zloty her yerde bozdurulabilir bir para birimi haline geldi. Siyasi ve ekonomik dönüşüm ile birlikte, Polonyalılar kâr amaçlı, ticari amaçlı ve aynı zamanda turistik amaçlı seyahat etmeye başladılar. 1991-2000 yılları arasında Polonya'dan yurtdışında

çıkan turist sayısı 20 milyondan 56,7 milyona yükselerek büyük bir patlama yaşandı. Sonrasında ise, zayıflayan ekonomi ve 2003-2004'te Polonya zlotisinin reel değerinin düşmesiyle, 2004'te 37 milyon seviyesine ulaşan yurtdışı seyahatlerinde bir düşüş oldu. Bununla birlikte, Polonya'nın Avrupa Birliği'ne ve "Schengen"e katılımı, yurtdışı gezilerinde ve turizm hareketliliğinde önemli artışa neden oldu.

Yöntemsel Sorunlar

Turizmin doğası gereği, bu konudaki araştırmalar bir takım problemlerle karşı karşıyadır. Bu sorunların ilki turizmin tanımıdır. Bu sorun sadece teorik değil, aynı zamanda yöntemselidir. Kabul edilen tanıma dayalı olarak, turizmin boyutunu daha geniş veya daha dar bir kapsamda tahmin edebiliriz. Bu geniş tanım turizmi yurtiçi ve yurtdışı hareketliliği olacak şekilde -eğer bu hareketlilik iş ya da ikamet yeri değişikliği değilse- tüm hareket biçimleri olarak açıklıyor. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (World Tourism Organization - WTO) turizmi, gündelik hayatının dışında eğlence, iş veya diğer amaçlarla bir yıldan daha az bir süre ile seyahat eden ve yaşayan insanların bütün faaliyetleri olarak tanımlıyor.

Dolayısıyla, turisti belirli bir yerde en az bir gün bulunan veya en az bir gece konaklama yapan bir kişi olarak tanımlayabiliriz. Ama bir yerde bu süreden daha az kalan insanlar da gününbirlikçi olarak tanımlanmaktadır. Ancak günümüzde, ticari kâr hedeflerinin ve seyahatle ilgili diğer konuların net bir şekilde ayrılması daha da zordur. Polonya turist trafiği Almanya, Fransa, Birleşik Krallık veya İrlanda'dakine benzerdir. Bu ülkelerde, çoğunlukla mevsimsel olan turistik geziler öncelikle kâr amaçlıdır. Benzer çağdaş sorunlar, bugünün Avrupa Birliği'nde yaygın olan gününbirlik turizm veya alışveriş gezileri, bir günlük sınır ötesi günlük gezileri ortaya çıkarmıştır. Genellikle, geniş anlamda turizmin, gönüllü bir hareket, geçici olarak yer değiştirme, günlük yaşanan yerden yeni doğal, sosyal veya kültürel çevreye gidilmesi ile ilişkili bir durum ve süreç olduğu genel olarak kabul edilmektedir. WTO'nun 1993'teki tanımı ile (Wendt; 2011), iktisatçıların, politikacıların ve tur operatörlerinin araştırmalarında bir artış oldu ve bu tanım çoğunlukla istatistiksel amaçlar için oluşturulmuştu. Turizm meselesi üzerinde çalışmalar yürüten WTO'nun amacı, basit ve anlaşılması kolay, uygulanabilir uluslararası standartlarla tutarlı olan bir tanım ile dünyada kullanılacak bir tanım yaratmaktı. Yıllar boyunca, turizmin tanımı farklı araştırma yaklaşımlarının sonucu olarak ortaya çıkan terimlerin kabul edilmiş birkaç farklı tanımından ortaya çıkan çeşitli bilimsel disiplinlerin örneklerinden oluşmaktadır. Bu tanım, turizmin sadece karmaşık bir olay değil, aynı zamanda disiplinler arası olması ve birçok yaşam alanında faaliyet gösterdiği gerçeğinden oluşmaktadır. Turizm endüstrisi, ekonomistler, tarihçiler, psikologlar, sosyologlar veya coğrafyacılar tarafından farklı şekilde algılanıp tanımlanmaktadır. Turizmi bir kavram olarak ta-

nımlayan araştırmacıya bağlı olarak, bu tanıma turizmin ekonomik, kültürel, sosyal, mekânsal ya da psikolojik yönleri dâhil olabilir ya da olmayabilir. Turizmin kavramının ilk tanımları öncelikle hareket halinde olma ve evden uzakta ikamet etme unsurlarını içerirdi. Çağdaş turizm kavramları, turistik faaliyetlerin gelişimi ile birlikte, sosyo-ekonomik unsurları da içermektedir. Bu tanımlar, çoğunlukla dinlenme ve eğlenceyi ticaret ile birleştirmekte ve bilimsel, dini, sosyal, ticari, sportif vb. diğer amaçları da göz önünde bulundurmaktadır. Bu nedenle, taraflı olmamak ve ön yargıdan kaçınmak amacıyla bu çalışma, turizmin klasik tanımıyla tutarlı olarak, bu kavramın özgün olarak anlaşıldığını varsaymaktadır. Bu tanım, orada konaklama amacıyla dinlenmek ya da eğlenmek için her zaman yaşadığı alandan ayrılan bir seyahati de içerir. Turizm kavramını tanımlamak, bu konudaki araştırmaların önündeki tek engel değildir. Bir diğer sorun da, turist trafiğinin büyüklüğünü ve coğrafi çeşitliliğini açıklayan verilerin kullanılabilirliği ve güvenilirliğidir. Avrupa Birliği ve Vize Muafiyet Programı dâhilindeki en belirgin neden, ne sınır kontrolünün olması ne de sınır ötesi trafik boyutunun dikkate alınmasıdır. Seyahat edilen yerlere göre turist trafiğinin hacmi hakkında doğru bir veri elde etmek giderek zorlaşmaktadır. Diğer bir sorun da, ulusal istatistik büroları ile turistlerin gittikleri ülkeler tarafından sağlanan istatistiklerde farklılıklar olmasıdır. Bu nedenle, turist trafik hacmi analizinin olabilecek hatalarını azaltmak için Polonya'daki Merkezi İstatistik Ofisinin verileri kullanılmıştır.

Verilerdeki bu kısıtlılık, bütünsel bir yaklaşım için gerçekten gerekli olan zayıf bir teorik temel ile beraber, bütün bir süreç olarak belirli alanlardaki turizm ile ilgili eksik olan araştırma ihtiyacına katkıda bulunmaktadır. Bu turizm verilerinin yorumlanmasında da bazı sorunlara neden olabilir. Bu bizi, ölççeğin ve hareketlilik sürecinin yapısının fazla ya da eksik değerlendirilmesi hatasına götürür. Genel olarak, istatistik problemi sadece ulusal istatistik ofislerindeki farklılıklardan çok daha kapsamlı bir konudur. Ne yazık ki, konaklama tesislerinin sahipleri ya da geniş anlamda mevcut turizm anlayışı, özellikle vergi sorunu nedeniyle güvenilir verilere ilgi göstermiyor. Buna ilave olarak, uygulamada Polonyalı turistlerin turistik gezi organizasyonlarında önemli bir rol oynayan münferit turist trafiğini gösteren hiçbir veri bulunmamaktadır. Bu nedenle, turist trafiği çalışması amacıyla kapsamlı veri tabanı analizi yapabilmek için Varşova Turizm Enstitüsü tarafından yapılan bir anket kullanılmıştır. Polonya dış turizmindeki değişiklikleri göstermek için, 2015 yılında en popüler olduğu bilinen ülkeler seçildi. Yapılan bu analize Polonya'nın komşusu olan ülkeler dâhil edilmemiştir. Çünkü bu ülkelerin bazıları AB üyesidir ve sınır kontrolü olmadığı için komşu ülkeye sınır ötesi geçişlerde turist trafiğini gösteren güvenilir bir veri mevcut değildir. Öte yandan, Polonya'nın Rusya ve Ukrayna ile kolaylaştırılmış sınır ötesi geçişi için uluslararası anlaşması (2016'da askıya alındı) mevcuttur. Ancak bu sınır geçişlerindeki istatistik, -tıpkı Belarus Cumhuriyeti örneğinde olduğu gibi- tu-

rizm amaçlı yapılan seyahatleri değil, günübirlik yapılan alışveriş amaçlı gezi sayısını göstermektedir.

2004-2011 Yılları Arasında Polonya'daki Turizm Hareketliliği

Genel olarak, Polonya'daki iç turizm hareketliliğinin oranı (yurtiçi gezileri) ülke dışı seyahatlere (yurtdışı gezileri) kıyasla %80'den fazlaydı ve Avrupa Birliği'ndeki en yüksek yüzdelerden birini temsil ediyordu. Yurt dışı hareketliliğin nispeten düşük olmasının nedeni, yurtdışı gezilerinin pahalı olması ve seyahat edeceklerin yabancı dil bilmemeleridir. İşin aslı, Polonyalılar tatillerini kendi ülkelerinde arkadaşlarını ve ailesini ziyaret ederek geçirirler. Yurtdışı turizm hareketliliğine katılan Polonyalıları etkileyen unsurlar yaş, eğitim, aylık gelir, sosyal ve iş hayatı, evlilik durumları ve yaşadıkları yerin büyüklüğüdür (kaç kişi yaşıyor). Yurtdışı seyahatlere eğitim seviyesi yüksek insanlar daha yoğun bir şekilde katılmaktadır. Polonya'daki yurtdışı seyahatlerin çoğunu üniversite mezunları gerçekleştirmektedir (Yurtdışı seyahatlerin %30'dan daha fazlası). Diğerleriyle karşılaştırıldığında, büyük şehirlerde yaşayanlar daha fazla yurtdışı seyahati yapmaktadır (500 000'den fazla nüfuslu şehirler: seyahatlerin %20 den fazlası; 100 000-500 000 nüfuslu şehirler: yaklaşık toplamın %20'si).

Varşova Turizm Enstitüsünün istatistiki verileri ve anket araştırmasına dayanarak, 2000-2009 yılları arasında Polonya'daki turist sayısının önemli ölçüde azaldığı söylenebilir. Dış Turizm Trafığı, 2009'da yurt dışından Polonya'ya gelen 9,6 milyon turistten, on yıl sonra yaklaşık 6,3 milyon turiste düştü. İnanç turizmi göz önüne alındığında 2009 yılında Polonyalıların en çok ziyaret ettikleri ülke yaklaşık 650 000 turist sayısı ile İtalya'dır. Polonyalılar tarafından seçilen en popüler turistik yerler Akdeniz ülkeleriyle beraber İtalya ve Hırvatistan'ın da aralarında olduğu Mısır, İspanya ve Fransa'dır (Tablo 2). Bununla birlikte, Fransa örneğinde turist trafiğinin Akdeniz ve Kızıldeniz kıyılarının doğal güzelliklerine kıyasla Paris'in tarihsel-kültürel çekiciliğiyle daha fazla ilişkili olduğu görülmektedir. Avrupa'da krizin yaşandığı 2010'da, Polonya'da turizm hareketindeki büyümenin %11,5 oranında olduğu gözlemlendi. Muhtemelen bu sonucu açıklamak, Euro'ya göre yavaş yavaş daha fazla güçlenen Polonya para biriminin Euro ile karşılaştırılmasını hatırladığımızda daha kolaydır. Mali durumun daha iyi olması nedeniyle Polonya'dan yalnızca sadece ucuz Afrika ülkelerine değil, diğer Avrupa ülkelerine de bir turist akışının olduğunu gözlemledik (Fransa, Yunanistan, İspanya ve Türkiye).

Tablo 2: 2004-2011 döneminde Polonyalı turistlerin ziyaret ettikleri başlıca ülkeler
(Bin kişi)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hırvatistan	150	250	250	250	300	300	300	350
Mısır	100	100	150	150	250	250	300	300
Fransa	200	300	200	450	350	200	450	150
Yunanistan	150	150	100	150	300	150	300	300
İtalya	500	550	450	350	450	650	550	400
İspanya	150	150	100	300	300	250	400	350
Türkiye	100	100	100	100	150	150	250	350
Toplam	6 300	6 200	7 300	6 900	7 600	6 300	7 100	6 300

Kaynak: (İlieş, Wendt, 2015) ve GUS (Polonya Hükümeti İstatistik Ofisi) istatistikleri

2000-2011 yılları arasındaki turizmdeki genel düşüşe kıyasla, Mısır ve Hırvatistan'da açıkça görünür bir turizm artışı gerçekleşmiştir. 2004-2011 yıllarında Mısır'a seyahat eden Polonyalı turist sayısı 100 000'den 300 000'e, Hırvatistan'a gidenler 150 000'den 350 000'e yükseldi. Bu durumda, ekonomik faktörler, turizm hareketliliğinde, her şeyden önce uygun fiyatlı hizmetlerde, iki ülkenin de eğlence ve dinlenme itibarında artışa neden oldu. Ayrıca, 1989'dan sonra Polonyalı turistleri ülkelerine çeken, Yunanistan ve İspanya'da turizm boyutunda açıkça görünür bir gerileme ya da durgunluk gerçekleşti. Aynı dönemde Yunanistan'a seyahat eden Polonyalı turist sayısı 150 000'de kalırken, İspanya'da 150 000'den 250 000'e çıkmış, ancak 2009'a kadar 2000 yılındaki seviyeye ulaşmıştır ki bu dönemde yaklaşık 400 000 Polonyalı turist İspanya'yı ziyaret etmiştir. Bununla birlikte, Polonya ekonomisinin istikrara kavuşması ve aynı zamanda Yunanistan ve İspanya'daki ekonomik krizin sona ermesinden itibaren, 2009-2011 yıllarında Polonya turizminin hızla büyüdüğünü gözlemleyebiliriz. İspanya'da Polonyalı turist sayısı 2009-2011 döneminde 250 000'den 400 00'e yükselmiştir. Yunanistan'a giden Polonyalı turist sayısı ise aynı dönemde 150 000'den 300 000'e çıkmıştır. Fransa'ya seyahat eden Polonyalı turist sayısı ise 2009 yılında 200 000'den 2010 yılında 450 000'e kadar çıkmış ve 2011'de 150 000'e kadar düşmüştür.

Bütün bu veriler yaklaşıktır. Bazı turistler seyahatleri sırasında birden fazla ülkeyi ziyaret ederler, bu nedenle belirli bir ülkeye yapılan ziyaretlerin sayısı ülkeden yapılan çıkış sayısını aşabilir. Örneğin, Almanya'ya gidişler çok sıktır, ancak bunların çoğu, Batı Avrupadaki diğer ülkelere yapılan yolculukların bir parçasıdır. Aynı şekilde, Güney ve Güneybatı Avrupa'ya seyahat eden Polonya vatandaşları genellikle Çek ve Slovak Cumhuriyetleri üzerinde seyahat ederler (Więckowski 2008).

2011-2015 Yılları Arasında Polonya'daki Turizm Hareketliliği

Polonya tatil turizminin büyüklüğündeki değişikliklerin analizi, yapılan seyahatlerin sebeplerinin değerlendirmesinin güçlüğü yüzünden, daha en başta turizm hareketliliğinin temel rotasını belirleme sorununa yol açmaktadır. 2012-2015 yılları arasında yurtdışına seyahat eden on milyonun üzerindeki Polonyalı arasındaki birçok kişi iş amaçlı ya da aile veya arkadaşlarını ziyaret etmek üzere ülkeden ayrılmıştır (Tablo 3). Daha önce belirtildiği gibi, klasik turistik seyahatler ile yurtdışına ailenin yanına yapılan ziyaretleri birbirinden ayırmak zordur. Bu nedenle, başlıca seyahat rotalarını belirleyebilmek için, bu çalışmada analiz edilen seyahatlerin %57'den fazlasının (2015'deki ortalama seyahat sebepleri) "tatil, boş zaman değerlendirme, dinlenme ve eğlence" amaçlı olarak yapılan seyahatler olduğu kabul edilmiştir. Veriler, turizmin büyüklüğünün değerlendirilmesinde büyük farklılıklara yol açan anketler kullanılarak toplanmıştır. Aslına bakılırsa, Avusturya, Hırvatistan, Almanya, Macaristan ya da İtalya'da herhangi bir sınır kontrolü olmaksızın özel araçlarla yapılan kolay seyahat hareketliliği yüzünden doğru turist sayısının tam olarak saptanması mümkün değildir. Hava trafiği söz konusu olduğunda, özellikle de ülke dışına yapılan charter uçuşlarında bu sayıları belirlemek mümkündür.

Tablo 3: 2015'te 14 yaşın üzerindeki yurtdışına çıkan Polonyalıların yaptıkları seyahatler (Bin kişi)

Ülkeler	Toplam	Tatil, Eğlence, Dinlenme	İş Seyahatleri	Arkadaş ve Akraba Ziyaretleri	Diğer	Toplam (%)
Toplam	10 906.40	6 239.20	800.5	3 338.00	528.6	57
En çok seyahat edilen ülkeler (%57 tatil, eğlence ve dinlenme amaçlı yapılan seyahatler)						
İtalya	879.0	666.7	22.9	103.4	86.0	76
Hırvatistan	632.3	604.6	4.5	11.4	11.8	96
Yunanistan	545.6	522.3	6.5	10.6	6.2	96
İspanya	499.5	410.4	16.7	57.1	15.4	82
Avusturya	375.0	244.1	30.4	82.5	18.1	65
Türkiye	369.8	355.7	5.2	2.6	6.2	96
Fransa	356.9	209.4	53.4	68.2	25.9	59
Macaristan	243.3	220.4	11.3	5.7	5.9	91
Mısır	240.1	239.4	0.8	0.0	0.0	100
Bulgaristan	184.0	172.5	8.3	1.5	1.6	94
Portekiz	88.0	71.4	3.9	5.5	7.3	81
Tunus	79.3	78.7	0.0	0.6	0.0	99

Diğer sebeplerle yapılan seyahatler – %57'den tatil, eğlence, dinlenme amaçlı seyahatler						
Birleşik Krallık	855.5	115.5	47.8	671.0	21.2	14
İsveç	248.5	105.4	21.2	115.0	6.8	42
Norveç	243.3	97.6	22.3	118.5	5.0	40
Hollanda	177.9	49.1	27.7	93.3	7.9	28
İrlanda	152.2	16.1	4.6	130.4	1.1	11
ABD	123.3	32.2	17.8	56.1	17.3	26
Belçika	109.1	20.8	31.2	53.1	4.1	19
Danimarka	95.0	35.7	17.0	37.2	5.2	38
İsviçre	69.1	23.1	7.5	37.7	0.8	33
Polonya'ya komşu ülkeler, alışveriş, iş, aile ziyareti ve diğer sebeplerle yapılan seyahatler						
Almanya	2 198.70	451.7	278.3	1 357.0	111.8	21
Çek Cumhuriyeti	584.7	487.4	39.9	39.9	17.6	83
Slovakya	354.1	296.0	8.5	27.4	22.3	84
Litvanya	150.1	94.8	13.0	16.8	25.5	63
Ukrayna	145.5	30.2	9.5	90.9	14.8	21
Belarus	72.0	24.5	4.8	36.8	5.9	34
Rusya	69.3	23.2	14.7	24.9	6.5	33

Kaynak: Turystyka 2015, 2016, GUS, Warsaw dayalı kendi çalışmam.

İkinci grup Polonyalılar için geleneksel olarak yurtdışında işgücü piyasası olan ülkeleri kapsamaktadır. Öncelikle, Birleşik Krallık, İrlanda, Benelüks (Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) ve İskandinav ülkeleri (İsveç, Norveç ve Finlandiya) bu grupta bulunmaktadır. Üçüncü gruba Polonya'nın komşuları dâhildir. Ülke sınırını geçiş zorluğu açısından, Polonya'nın komşusu olan sınır ülkeler iki ayrı kategoriye ayrılmıştır. Bunlardan ilki, Schengen bölgesinde bulunan ve sınır trafiği hacmi için veri almanın zor olduğu ülkeleri içermektedir. Buna ilave olarak, bu seyahatlerin bazıları alışveriş gezileridir. Bu gruba Litvanya, Slovakya, Çek Cumhuriyeti ve Almanya dâhildir. Almanya ve Litvanya'daki turizmin büyüklüğüne ilişkin araştırmalardaki diğer bir sorun, arkadaşlarını ve akrabalarını ziyaret eden Polonyalıların çokluğu (Tablo 3) ve Almanya ile ilgili olarak da yerel piyasada çalışan insanlardır. İkinci kategoriyle ilgili olarak, ailelere yapılan gezilerin (Ukrayna ve Belarus'taki Polonya Diasporası), günübirlik alışveriş gezilerinin, hatta malların yasadışı ithalatının (sigara, alkol, yakıt) ayırt edilememesi nedeniyle turist trafiğinin hacmini doğru olarak tespit etmek zordur. Bu kategorideki ülkelere Rusya, Belarus ve Ukrayna dâhildir.

10 141 100 turisti içeren veriler Polonya'dan yurtdışına seyahat edenlerin hepsinin %93'ünü temsil etmektedir. Polonyalılar en çok Kenya, Fas, Tayland ve Balkan ülkelerine seyahat etmekte ve bu ülkeler yaklaşık 7635 seyahat ile turizm hareketliliğinin %7'sini oluşturmaktadır. Yukarıda sunulan veriler, 2015 yılında Polonyalı turistlerin yurtdışı rotalarının toplam on iki ülke olduğunu açıkça göstermektedir. Bu ülkelerden 10 tanesini 180 000'den fazla Polonyalı turist tercih etmiştir. Bu ülkeler: İtalya, Hırvatistan, Yunanistan, İspanya, Avusturya, Türkiye, Fransa, Macaristan, Mısır ve Bulgaristan'dır. Diğer iki ülke olan Portekiz ve Tunus'a, 2015 yılında giden Polonyalı turist sayısı sırasıyla 90 000 ve 80 000'lere ulaşmıştır.

Tablo 4: 2011-2015 yılında yurtdışına giden Polonyalı turistlerin ana rotası (Bin kişi).

Ülkeler	2011	2012	2013	2014	2015	2015 / 2011 (%)	Pazar Payı* (%)
Macaristan	100	350	200	167	243	243	6
Fransa	150	450	700	374	357	238	8
İtalya	400	800	1 100	827	879	220	20
Bulgaristan	100	200	150	162	184	184	4
Yunanistan	300	250	550	471	546	182	13
Hırvatistan	350	350	800	570	632	181	15
Avusturya	250	500	500	346	375	150	9
İspanya	350	450	700	477	500	143	12
Türkiye	350	300	400	360	370	106	9
Mısır	300	350	200	236	240	80	6
Toplam 10 ülke	2650	4000	5300	3989	4326	x	100
Toplam	6300	10000	12950	10243	10906	173	x

* Seçilen 10 ülkenin pazar payı

Kaynak: K. Janczak, K. Patelak, 2014, Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w 2013 roku, Łódź, czerwiec 2014 dayalı kendi çalışmam. <http://www.msport.gov.pl/statystyka-turystyka/uczestnictwo-polakow-w-wyjazdach-turystycznych-w-2013-roku>; Turystyka w 2014; 2015, GUS, Warszawa.

2011-2015 yılları arasında Polonya'dan yurtdışına yapılan seyahatler %73 oranında arttı. Seçilen grupta turistik trafiği hacmindeki değişimlerin analizi için ülkelerdeki en büyük yurtdışı seyahat artışı Macaristan'a yapılan seyahatlerde oldu. Bunun nedeni, 2011 yılında nispeten az sayıda turistin olması; 2011'e kıyasla 143000 (2015) kişilik bir artışla bu rakam iki katına çıktı. Oransal büyüme bakımından ikinci ve üçüncü sıradaki Polonyalı turistlerin geleneksel uğrak yerleri Fransa (% 238) ve

İtalya (% 220) oldu. Bu ülkeler bu yüksek rakamları dünyanın tanıdığı kültürel ve tarihi cazibelerine borçludur. Sıradaki ülke, Polonyalı turistlerin yeni rotası Bulgaristan'dır; Bulgaristan 1989'dan önce de sosyalist ülkeler arasında Polonyalı turistlerin en popüler seyahat rotasıydı. Beşinci sırada, ekonomik krize rağmen belki de bu sebepten dolayı Yunanistan vardı; burada otel fiyatlarında düşüş yaşanması nedeniyle Polonyalı turistler kitleler halinde ülkeye akın etti.

Polonyalı turistler için Hırvatistan her zaman çok turist çeken bir ülkedir (%181). Hırvatistan sıcak Adriyatik deniz kıyısında bulunan, Güney Polonya'dan bir günde bile ulaşılabilen muhteşem doğal güzelliklere sahip, anlaşılması kolay bir dili olan, dini ve kültürel bakımdan Polonya'ya çok yakın olan bir ülkedir. Diğer klasik rota olan dört ülke: Avusturya'nın kış turizmi, İspanya ya da Türkiye'nin yaz turizmi ve yıl boyunca turizmi olan Mısır. Bununla birlikte, sonuncu ülke Mısır, yurtdışına seyahat eden Polonyalı turist sayısında %20'lik bir düşüş kaydetmiştir (Tablo 4).

Polonya'dan Yapılan Charter Uçuşları

Hava taşımacılığı, 2004 yılından önce en yetersiz ulaşım yollarından birini temsil ediyordu. Hava taşımacılığı, düz bir arazide, havaalanında, gidiş veya varış yerinde sıkıntı yaratır. Bundan dolayı, Polonyalılar uluslararası seyahatlerde daha çok otobüs taşımacılığını tercih etmektedir. Polonyalı turistler hava taşımacılığını tatil amaçlı olarak gittikçe daha fazla kullanmaya başladılar. Polonya'nın Avrupa Birliği'ne katılımından sonra, düşük maliyetli hava ulaşımı daha fazla yaygınlaşmaktadır. Hava taşımacılığındaki güçlü alanlardan biri charter uçuşlarıdır ve Polonyalılar için en çok kullanılan uluslararası turistik ulaşım yolu olarak görülebilir.

Polonya'dan turist trafiğinin hacmi için farklı veriler, Sivil Havacılık Otoritesi (CAA) tarafından, charter uçuşlarındaki en ilginç çalışmalar da dahil olmak üzere detaylı istatistik uçuşlarını tutan verilerdir. Bu da söz konusu verileri en güvenilir hale getirmektedir. Charter uçuşlarında (Tablo 5), Türkiye, Yunanistan, Bulgaristan, Mısır, İspanya ve İsrail havalimanları Polonyalı turistlerin seyahat rotasını en önceliklilerini oluşturmaktadır. 50000'in üzerindeki yolcu trafiğiyle geriye kalan 11 seyahat rotası arasında Fas ve Portekiz havaalanları da bulunmaktadır.

Tablo 5: 2010-2015 döneminde Polonya'dan belirli seyahat rotalarına yapılan charter seferlerindeki değişimler

2015 ve 2010'daki sıralamalar	Havaalanı Kenti	Ülke	Yolcu sayısı (Bin kişi)		2015 / 2010 (%)
			2010	2015	
4 / 11	Burgaz	Bulgaristan	67.0	183.0	273
16 / 13	Varna	Bulgaristan	58.1	75.5	130
Toplam			125.1	258.5	207
5 / 1	Hurghada	Mısır	558.6	167.9	30
13 / 3	Sharm El Sheikh	Mısır	408.9	108.9	27
14 / 22	Marsa Alam	Mısır	38.4	91.5	238
Toplam			1 005.9	368.3	37
2 / 5	Heraklion	Yunanistan	144.6	215.5	149
3 / 6	Rodos	Yunanistan	110.2	185.9	169
6 / 17	Zakinthos	Yunanistan	40.0	156.6	392
8 / 16	Kos	Yunanistan	40.4	137.0	339
10 / 19	Korfu	Yunanistan	39.9	130.8	328
15 / 14	Chania	Yunanistan	53.7	89.4	166
Toplam			428.8	915.2	213
9 / 15	Fuerteventura	İspanya	47.2	134.1	284
11 / 12	Tenerife	İspanya	61.8	120.4	195
18 / 9	Palma de Mallorca	İspanya	72.0	71.7	100
Toplam			181.0	326.2	180
12 / 8	Tel Aviv	İsrail	80.2	118.8	148
19 / 20	Agadir	Fas	29.7	58.9	198
20 / 28	Faro	Portekiz	22.9	55.0	240
1 / 2	Antalya	Türkiye	444.3	458.5	103
7 / 7	Bodrum	Türkiye	86.2	138.6	161
17 / 10	Dalaman	Türkiye	70.7	72.2	102
Toplam			601.2	669.3	111

Kaynak: CAA (Varşova, Haziran, 2016) verilerine dayalı kendi çalışmam.

Olağanüstü doğal güzelliklere, zengin kültür mirasına ve turizm pazarını kazanmada çok önemli bir rolü olan gelişmiş bir pazarlama stratejisine rağmen (Herman, Wendt, 2011), 2010-2015 yılları arasında İsrail, Kanarya Adaları ve Türkiye'deki dinamik bir büyümeye rağmen, Mısır ve Tunus havalimanlarındaki charter uçuşlarında, yolcu sayısındaki belirgin düşüş açıkça görülmektedir. İspanyol havalimanlarındaki düşüş yalnızca Palma de Mallorca'da kaydedildi (Wendt et al., 2016). Polonya'dan gelen turist trafiğindeki artış, İsrail, Bulgaristan, Fas ve Yunanistan'a yapılan seyahatlerde kaydedildi. Polonyalı turistlerin trafiğindeki benzer bir artış Hırvatistan'da da oldu, ancak burada çok daha önemli olan konu karayolu taşımacılığıdır (Wiskulski, 2013; Wendt, Wiskulski, 2015).

50 000'den az charter trafiği bulunan havalimanları Gran Canaria, Funchal, Malaga ve Barcelona'daki havalimanlarıdır. Avrupa'daki ekonomik krize rağmen 2010-2015 yılları arasında Polonya'dan yapılan yolcu charter uçuşları, 3108 milyondan (2010) 3663 milyona (2014) yükseldi ve daha sonra hafif bir düşüşle 2015'te 3657 milyona geriledi.

Sivil Havacılık Otoritesinin charter uçuşlarında Polonyalı turistlerin hareketliliğiyle ilgili verileri, ilk beş sırada Yunanistan, Türkiye, İspanya, Mısır ve son olarak da Bulgaristan olduğunu açıkça gösteriyor (Tablo 6).

Tablo 6: Polonya'dan yapılan charter uçuşlarındaki yolcu sayısı (2015 yılı).

Ülke	Yolcu sayısı	Hareketlere katılım
Yunanistan	1 056 794	%28.89
Türkiye	712 125	%19.47
İspanya	567 471	%15.52
Mısır	369 413	%10.10
Bulgaristan	258 755	%7.07

Kaynak: CAA (Varşova, Haziran, 2016) verilerine dayalı kendi çalışmam.

Turizm portallarından aldıkları bilgilerle, Polonyalılar 2016'da yurt dışında gerçekleşen birçok terör saldırısından haberdar oldular ve bu nedenle yurtdışı gezilerinden çok yurtiçi seyahatleri tercih ettiler. 2016 yılında en çok seyahat edildiği bildirilen rotalar: Polonya (+%146), Çek Cumhuriyeti (+%131), Avusturya (+%122) ve Hırvatistan (+%94). 2016 yılının ortalarında Polonya turizm piyasasında 2015 yılına göre turist tarafından %5 daha fazla tercih edilen ülkeler: Yunanistan ile Bulgaristan (+%41), İspanya (+%41) ve İtalya (+%47).

Birçok terör saldırısı sonrası oluşan endişeler yüzünden Polonya turizminin geleneksel rotaları olan Fransa (-%28) ve Fas (-%46) popülerliğini yitirdi; Mısır'a ya-

pılan seyahatlerine olan güvensizlik derinleşti (-%73) ve en önemlisi Türkiye’de gerçekleşen terörist saldırıların sonucu (Tablo 7) Polonyalı turistlerin bu ülkelere olan ilgisi azaldı (-%64).

Tablo 7: 2011-2016 döneminde Polonya’dan Türkiye’ye gerçekleşen charter uçuşlar*

Yıl	Yolcu sayısı	Hareketlere katılım
2011	681 688	%21.00
2012	586 752	%18.53
2013	583 981	%19.62
2014	702 752	%19.19
2015	712 125	%19.47
2016*	2 221	%0.74

*1Q Kaynak: (Bednarz, 2016).

1989’dan sonra Polonya’dan yurtdışına yönelik turizm hareketinin gelişimi farklı turist trafiği dönemlerine ayrılabilir. İlk olarak, 1989-2004 yılları arasında pasaport çıkartmak taşra teşkilatları tarafından büyük ölçüde kısıtlandı. Ardından Polonya para biriminin sırasıyla Dolar ve Avro karşısındaki satın alma gücünde meydana gelen değişiklikler 2000 yılında Polonya’daki turistik seyahatlerin önce 9,6 milyona ulaşarak büyük bir artış kaydetmesine, sonrasında da ekonomik kriz nedeniyle 2004 yılında 6,3 milyona düşmesine neden oldu. İkinci dönem 2001-2005 dönemini kapsıyor. Turist trafiğinin hacmindeki değişimler, Polonya’daki ekonomik değişimler ve 2008-2011 küresel ekonomik kriziyle bağlantılıdır. Bu dönemde Polonya’dan yurtdışına giden turist trafiğinin azalması, 2011’deki “Arap Baharı”ndan etkilenmiş, bu durum Mısır ve Tunus’a seyahat eden Polonyalı turist sayısında bir düşüşe neden olmuştur. Üçüncü dönemde, yapılan seyahatlerin sayısı 2011 yılında 6,3 milyondan 2012 yılında yaklaşık 13 milyona yükseldi ve 2014-2015 döneminde gerçekleşen seyahat sayısı 10,2-10,9 milyon seviyesinde istikrarlı bir şekilde seyretti.

2010 yılında gerçekleşen yurtdışı seyahatlerde 400000-500000’e ulaşan turist sayısı ile en popüler rotalar: İtalya, Fransa ve İspanya’dır; bu ülkeleri 300000 turist ile Mısır, Hırvatistan, Yunanistan ve 250000 turist ile Türkiye izledi. Yunanistan’daki ekonomik ve politik kriz, Türkiye’nin Polonya turizminin bir bölümünü satın almasıyla sonuçlandı ve Türkiye Polonyalıların ilk üç tercihleri arasına girdi. Bununla birlikte, 2015 yılında Türkiye’de gerçekleşen bombalama olayları ve 2016 yılında meydana gelen askeri darbe, ülkedeki Polonya turizminin boyutunu önemli ölçüde azalmasına neden oldu.

2015 yılında en popüler yerler İtalya, Hırvatistan ve Yunanistan’dı; otel fiyatlarının düşmesinden ve diğer Akdeniz ülkelerindeki risk artışından sonra bu ülkeler

Polonyalılar tarafından en çok ziyaret edilen ülkeler haline geldi. Avusturya yüksek popülarlığını nispeten ucuz olan kış konaklama tesislerine ve çok iyi hazırlanmış kayak güzergâhlarına borçludur. Tıpkı 2016 yılının başından beri Türkiye'nin Polonyalı turistler tarafından daha az tercih edilen bir yer haline gelmesi gibi. Düşük güvenlik önlemlerine rağmen düşük fiyatlar sayesinde, Mısır Polonyalıların hala ilk tercihlerinden biri olmayı sürdürüyor. 2015 yılında Polonyalı turistlerin ilgisini en çok çeken seyahat rotaları Bulgaristan ve Macaristan oldu.

Polonya'ya komşu olan ülkelere yapılan seyahatler sürekli popülerlik taşıyordu ve bu konuda lider olan ülke Almanya'ydı. Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'nın komşu olarak yüksek bir paya sahip olması, sınır ötesi bölge olması ve kışın yapılan kayak seyahatleri sebebiyledir. Belarus, Litvanya ve Ukrayna'ya yapılan seyahatlerin büyük bir kısmı akraba ziyaretleridir; bu ülkelerin her birinde Polonya kökenli büyük insan grupları yaşamaktadır. Aynı şekilde, Ukrayna, Belarus ve Rusya'ya yapılan seyahatlerin ikinci önemli nedeni alışveriş turizmidir. Almanya'da neredeyse bir milyon Polonyalı nüfus mevcuttur; dolayısıyla çok sayıda akraba ve arkadaş ziyareti, iş gezileri sınır ötesi bölgelere geçişi gerektirmektedir.

Tıpkı İngiltere, İrlanda, İsveç ve Norveç'e yapılan çok sayıda seyahatler, bu ülkelerin boş vakit geçirmek için gidilen yerler değil, işgücü göçü hedefi olduğunu göstermektedir. İtalya'da durum farklıdır. Çünkü İtalya bir yandan dünyaca tanınmış kültürel değerlere sahiptir ve Polonyalılar için hac turizminin merkezidir, diğer yandan da yerel emek göçünün geleneksel rotasıdır. Bununla birlikte, İtalya'ya turistik seyahat yapan birçok Polonyalı gezi programlarına Fransa'yı da dâhil etmektedirler.

İç Turizm

Polonya'nın iç turizmi, sınıra yakın bölgelerdeki sınırların işlevlerinde meydana gelen değişiklikler ve komşu ülkelerdeki hareketliliğin artmasından etkilenmiştir (ihtiyaçlar ve moda gibi nedenlerle turistik geziler, alışveriş turizmi, bunların sayesinde artan gelirler ve boş zaman).

Sınırdan geçerek Polonya'ya giriş yapan yabancı trafiğinin analizi göstermektedir ki:

- 1980-2000 yılları arasında, günübirlik ziyaretçilerin yanı sıra Polonya'ya gelen ve Polonya'dan giden turistler de dâhil olmak üzere tüm sınır ötesi dolaşımında büyük bir artış meydana geldi; 2000 sonrası dönemde başlangıçta (ilk 2-3 yıl boyunca) belirgin bir düşüş yaşandı ve bundan sonra hem turist hem de ziyaretçi sayısında istikrarlı bir artış gözlemlendi;

- Toplam yerli turist sayısı içinde, komşu ülkelerden gelen turistler ve günübirlik ziyaretçilerin payı çok yüksektir (komşu ülkelerden gelen günübirlik ziyaretçiler, bu

tür ziyaretçilerin %91,5'ini oluşturuyor); komşu ülkelerden gelen ve Polonya'da en az bir gece geçiren turistler, toplam ziyaretçilerin %66,1'ini oluşturuyor (Więckowski 2010).

Yolların kesişim noktasında bulunan Polonya'nın konumu, doğu-batı ve kuzey-güney geçişini çok önemli bir faktör haline getirmektedir. Tablo 8, Polonya'ya diğer ülkelerden gelenlerle ilgili verileri içermektedir. Almanya'nın komşu ülke olma konumu ve turizmin özgünlüğü nedeniyle, AB-15 grubundan ayrılmıştı. Gruplar ayrı listelenen ülkelerin listesinden "yabancı ülkeler" olarak tanımlanmalıdır. Bu grup içine Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Japonya, Güney Kore ve Avustralya dâhildir. Aşağıdaki veriler Polonya'ya gelen yabancıları tanımlamaktadır. Bunlar hem gününbirlik ziyaretçileri hem de turistleri (Polonya'da en az bir gece konaklayan yabancılar) kapsamaktadır.

Tablo 8: 2005-2015 döneminde Polonya'yı ziyaret eden yabancılar (Bin kişi).

	2005	2007	2009	2011	2013	2015
TOPLAM	64 606	66 208	53 840	60 745	72 310	77 737
EU	52 856	53 910	45 345	48 285	55 860	58 971
EU-15	39 502	40 823	28 545	28 470	31 890	36 385
<i>Almanya</i>	<i>37 436</i>	<i>38 103</i>	<i>26 070</i>	<i>25 740</i>	<i>28 900</i>	<i>31 681</i>
Yeni AB Üyeleri	13 354	13 086	16 800	19 815	23 970	22 585
Schengen-olmayan komşular	10 529	10 932	7 390	11 130	14 850	16 479
Yabancı ülkeler	517	567	405	495	575	806
Diğerleri	263	799	700	835	1 025	1 482

Kaynak: Turizm Enstitüsüne ait verilere dayalı kendi çalışmam.

2006 yılında 65,1 milyon yabancı gelişi kayıtlara geçti; bu 2005'e göre %0,8 daha yüksek bir orandır. 2006'ya göre 2007'deki artış %1,7 idi. En büyük artış, Portekiz, İrlanda, Lüksemburg, Norveç, İspanya, Türkiye, Estonya ve Belçika'dan gelen ziyaretçilerde oldu; %25'ten fazla oranda bir artış gerçekleşti. 2008 Schengen bölgesi üyeliğinin ilk yılıydı. Polonyalı vatandaşlar için kolaylaştırma ve doğu komşuları için zorluklarla bağlantılıydı: Ukraynalılar, Beyaz Ruslar ve Ruslar. Bu durum aynı zamanda Sınır Muhafızlarının Schengen'in iç sınırındaki kayıt hazırlıklarındaki eksikliğinden de kaynaklanıyor. Sınırlarda trafik konusunda yeni bir çalışma başlatıldı, ancak bu çalışmanın tam doğru ve ayrıntılı olmadığını unutmamalıyız. 2008'de döviz kurlarında ve petrol fiyatlarında önemli dalgalanmaların bir sonucu olarak ekonomik kriz ortaya çıktı. Bu durum, yabancılar sayısında, 2007'ye kıyasla,

%9 oranında azalmaya neden oldu. Artış %12 oranında olup, sadece yeni AB üyesi ülkeler grubunda kaydedildi.

Yerel Sınır Trafikçi ile ilgili Ukrayna ile yapılan anlaşma 2009'da yürürlüğe girdi. Bununla birlikte, sınır 53,8 milyon yabancı tarafından geçildi; bu da 2008'e göre %10,2 oranında azalma anlamına geliyordu. Yeni AB üyeleri arasında yabancılardaki en büyük artış Slovakya ve Litvanya'dan; AB üyesi olmayan ülkeler arasında da Ukrayna ve Belarus'tan geldi. Öte yandan, yabancılar arasındaki en büyük düşüş Alman turistlerde kaydedildi; bu oran %24,7'ye kadar ulaştı.

2010 yılında 58,3 milyon yabancı Polonya'yı ziyaret etti. -2009'a kıyasla bu %8,4 oranında bir artış demektir- En büyük artış Ukrayna, BeLarus ve Rusya'dan gelenlerde gerçekleşti ve oran %31 oldu. En büyük artışın olduğu ikinci grup %21'lik bir oranla denizaşırı ülkelerde oldu. Schengen bölgesinin dışındaki ülkeler için vize gereksinimi nedeniyle doğudaki komşular, 2008 başından itibaren Polonya'ya yaptıkları seyahatleri sınırlandırdı. Bununla birlikte, 2010'da seyahat edenlerin sayısı 2007 yılına yakın seviyelere ulaştı.

2011 yılında Polonya'yı 60,7 milyon yabancı ziyaret etti. -bu oran 2010 yılı oranlarına göre %4,1 daha fazladır- En büyük artış, Schengen üyesi olmayan komşu ülkelerden geldi. Öte yandan, düşüş sadece AB-15 grubunda görüldü; küçük bir düşüşle bu oran -%2,5 olarak gözlemlendi. 2012'de Polonya, bir önceki yıla oranla %10,9 artışla 67,4 milyon yabancı tarafından ziyaret edildi. En büyük artış doğu komşularında kaydedildi ve %20'ye ulaştı. Rusya'dan gelen ziyaretçilerdeki artış %44 düzeyindeydi. Bu artışın başlıca nedeni, EURO 2012 UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası'nın Polonya ve Ukrayna tarafından düzenleniyor olmasıydı.

2013'te yapılan ankete göre, 2013 dönemi Polonya'da gerçekleşen yabancı turizm hareketi, 2012'ye göre çok daha iyi bir dönem oldu. Gelen ziyaretçilerin sayısı %7'lik bir artışla 72,3 milyon yabancıya ulaştı. Ayrıca, artış eğilimi, futbol turnuvasının popüleritesinden kaynaklanıyordu. Bununla birlikte, söz konusu büyümenin temel nedeni, Temmuz 2012'de Rusya ile Yerel Sınır Trafikçisinin açılması sonucunda gününbirlik yoğun ziyaretçi trafiği olarak düşünülmelidir. 2014'te Polonya 73,8 milyon yabancı tarafından ziyaret edildi. -bu oran 2013'e göre neredeyse %2 daha fazladır- En büyük artış denizaşırı ülkeler grubunda kaydedildi ve oran %35,6 oldu. Aynı dönemde, tek azalma yeni AB üyesi ülkeler grubunda gözlemlendi. 2015 yılında Polonya'yı ziyaret eden yabancı turist sayısı 77,7 milyona ulaştı. Bu artış incelenen tüm gruplarda %3,3 oranında, denizaşırı ve diğer ülkelerde de %9,6 seviyesinde gerçekleşti.

Analiz yapılan dönem süresince, Polonya'yı ziyaret eden yabancı turist sayısında %20'den fazla artış oldu. En büyük artış, "diğerleri" grubuna dâhil olan ülkelerde

meydana geldi, ancak bu durum mutlak değerinden ötürü turist trafiğinin genel hacmini önemli ölçüde etkilemedi. Polonya'yı ziyaret eden yabancıların sayısındaki azalma AB-15 grubunda kaydedildi ve oran %7,9 oldu. Bu durum özellikle Almanyadan Polonya'ya gelen ziyaretçi sayısındaki azalma nedeniyle gerçekleşmiştir.

KAYNAKÇA

- Bednarz, P. (2016). Polska turystyka zagraniczna odporna na zamachy? <http://biznes.onet.pl/wiadomosci/turystyka/polska-turystyka-zagraniczna-odporna-na-zamachy/j0lr77;> (19.07.2016).
- Ilieş A., Wendt J.A. (2015). Geografia turystyczna. Podstawy teorii i zagadnienia aplikacyjne, Wydawnictwo AWFIS, Gdańsk.
- Janczak K., Patelak K. (2014). Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w 2013 roku, Łódź, czerwiec 2014. <http://www.msport.gov.pl/statystyka-turystyka/uczestnictwo-polakow-w-wyjazdach-turystycznych-w-2013-roku;>
- Turystyka w 2014 (2015). Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Turystyka w 2015 (2016). Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Wendt J.A. (2011). Zarys geografii turystycznej. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Wendt J.A., Chroń M., Jaźwiecka M., Wiskulski T. (2016). Differences in the perception and evaluation of tourists attraction of Menorca by its resident and tourism, *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 1 (17), 21-31.
- Wendt J.A., Wiskulski T. (2015). Dostępność komunikacyjna wybrzeża Chorwacji. *Ekonomiczne problemy turystyki*, 2 (30), 217-231.
- Wendt, J.A. (2012). Changes of Polish tourist flows to the Eastern Adriatic. W: P. Jordan (red.), *Regional development and regionalization in the Adriatic space*. Verlag Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 159-165.
- Więckowski M. (2008). New International Mobility of Poles, *Espace Populations Sociétés, Space Populations Societies*, 2008/2, Université des Sciences et Technologies de Lille, Villeneuve d'Ascq, 261-270.
- Więckowski M. (2010). Tourism development in the borderlands of Poland, *Geographia Polonica*, 83, 2, 67-81.
- Wiskulski T. (2013). Dostępność transportowa centrów turystycznych Chorwacji na przykładzie transportu lotniczego. [in:] T. Wiskulski, M. Pilarski (ed.), *Współczesne zagadnienia, problemy i wyzwania w badaniach geograficznych*, tom II, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, 165-172.